

katılımcılığın gerçekleşmesinin mümkün olmadığını açıkça göstermiştir. Yapılan en önemli şey, "nitelikli sınıflar" oluşturmak için velilerden çeşitli miktarlarda paralar toplamak olmuş, para vermeyenlerin sınıfları ayrılarak öğrenciler arasında ayrımcı bir politika izlenmiştir.

Bu proje çevresinde tüm okulların Müfredat Laboratuvar Okullarının sahip olduğu alt yapıya ulaşması hedeflenmektedir. Bu alt yapının finansmanının her okulun kendisinin sağlayacağı, bunun için ek bir ödeneğin yeterli kaynak olmadığına okullara verilemeyeceği bizzat bakanlık tarafından vurgulanmaktadır. Dolayısıyla eğitimin fatura yine öğrencilere ve velilere çıkarılmaktadır. Gelir seviyesi yüksek olan bölgelerdeki bazı okulların istekli velileri ile bu alt yapının oluşturulması, düşük gelir seviyesindeki ve kırsal kesimdeki okullardan daha erken olacaktır. Kırsal kesimlerdeki okullarda veli istese de ekonomik katkı sağlanamayacak, okullar arası teknolojik ve fiziksel niteliklerde büyük farklılıklar doğacaktır. Hatta aynı okul içinde nitelikli sınıflar oluşmaya ve para aktarımı yapan velinin çocukları bu sınıflara kaydolması uygulaması başlamış durumdadır. Bu eğitimdeki fırsat eşitliğini bir kez daha zedelemektedir. Aynı okul binası içinde, parası olanın daha nitelikli sınıflarda, para veremeyenlerin, kalabalık ve ders araç-gereçleri açısından yetersiz sınıflarda eğitim yapması pratik olarak yaşanır hale gelmiş durumdadır.

ii) Okul Gelişimi Yönetim Ekipleri (OGYE)

Okul Gelişimi Yönetim Ekipleri (OGYE), içinde okul idare temsilcisi, öğretmen temsilcisi, öğrenci temsilcisi, veli temsilcisi, sanayi ve ticaret odaları temsilcisi, sivil toplum örgütü temsilcisinin yer aldığı ve en önemli hedefi okullarda Toplam kalite yönetimini

yaygınlaştırmak olan bir uygulamadır. Burada amaç katılımıcılığı geliştirmek olarak açıklanır. İdeal amaç ve hedefler sıralanarak ve gerçek niyet gizlenerek, eğitimin özelleştirilmesi sürecinin ön pratikleri hayata geçirilmeye çalışılır.

Okul müdürü (lider olarak tanımlanır), projeden sorumlu müdür yardımcısı, zümre öğretmenleri içinden belirlenen zümre başkanlarından seçilen dört temsilci, okul aile birliği temsilcisi, okul kuruma derneği temsilcisi, sivil toplum örgütü temsilcisi ve öğrenci temsilcisinin bir araya gelerek oluşturduğu Okullarda Gelişim ve Yönetim Ekipleri (OGYE), seçilen model okullarda faaliyete başlamıştır.

OGYE çerçevesinde, sınıf rehber öğretmenleri eşliğinde Müfradat Laboratuvar Okulları'nda (MLO) öğrenciler içinden:

- Mali ekip
- Bakım onarım ekibi
- Gezi ve sosyal etkinlik ekibi
- Kültür edebiyat ekibi gibi

ekipler kurularak yine okul düzeyinde satranç, bahçe-çevre düzeni, edebiyat ve dergi, gezi-inceleme, sağlık ekibi gibi gruplar oluşturulmuştur.

Ekipler ders aralarında evden getirdikleri pasta, çörek, tatlı vb. yiyecekleri para karşılığında öğrencilere satarak finansman sağlamayı hedeflemektedir. Örneğin sınıfın elektrik prizinin bozulması, camın kırılması durumunda mali ekip para toplayarak, bakım onarım ekibi malzeme alarak yenisini takacak veya onaracaktır. Sınıfın temizliğinden sorumlu olan temizlik ekibi, deterjan, süpürge, bez vb. malzemeleri mali ekibin topladığı parayla karşılayacaktır.

OGYE oluşumunun amacı, bugün çoğu eğitimci tarafından tam kavranmış değildir. Aksine OGYE, demokratik bulunarak olumlu gözlerle incelenmektedir. Oysa eğitim bir üstyapı biçimi olarak sınıfsal özünden ayrı düşünülmesi büyük sakıncalar doğurmaktadır. Bu noktada Toplam Kalite Yönetimi, eğitimde özelleştirme uygulamalarına hazırlık olarak görülmelidir. Katılımcılık yönü ise aldatıcı bir demokratikleşmeyi ifade eder. Örneğin uygulamanın kısmen yürütüldüğü okullarda öğrenci temsilcilerinin seçilmesi, seçimden çok okul idarecilerinin atama yapmasıyla oluşmaktadır.

Okul aile birliği, okul koruma dernekleri genel olarak okul müdürlerinin istediği kişilerden oluşmaktadır. Kaldı ki okullarda OGYE seçimlerine talep de yoktur. Bu birimler için zorunlu olarak okul idarecileri görevlendirme yapmaktadır. Merkezi okullarda daha önceleri sınıf anneleri diye ortaya çıkan kişiler, OGYE oluşumlarında öğrenci veli temsilcisine dönüştürülmektedir. Oysa sınıf anneleri sınıflarda öğrencilerden para toplamak, idarenin belirlediği ihtiyaçları temin etmekten başka bir katkı sunmamaktadır.

MEB, bütün okullarda Müfredat Laboratuvar Okulları (MLO) standartlarını kaliteli eğitim planı olarak yürütmektedir. Bunun altyapısı da OGYE ekipleri ile sağlanmak istenmektedir.

Bugün toplam kalite planlayıcıları bu projeyi savunurken, eğitimde kalitenin olabilmesi için rekabet olmalıdır demektedir. Bu rekabet, okullarda kurulan gelişim ve yönetim ekipleri eliyle sürdüülecek, tüm okullar birer "ticari işletme" gibi yönetilecektir.

Okul Gelişimi Yönetim Ekibinin Görevleri ne olacaktır? (METAR-GEM, 2001)

1- *Okul Müdürü*: Okul gelişiminin sürekliliğinden sorumludur.

- Planlı okul gelişimi için gerekli planlama, organizasyon ve görevlendirmeleri yapar.
- İlgili bakanlık birimleri ile koordinasyonu sağlar.
- Okul-Üniversite işbirliğini sağlar
- Okul Personelinin gelişimini sağlar

2- *Projeden sorumlu Müdür Yardımcısı*: Okul gelişiminde okulun yönetim kadrosunu temsil eder.Gelişim sürecinin yürütülmesinde gerekli okul içi koordinasyon ve organizasyondan sorumludur.

- OGYE'nin toplantılarını düzenler, üyeleri toplantıya çağırır ve toplantılarda kullanılacak her türlü dokümanın çoğaltılmasını ve dağıtılmasını yapar.
- Okul müdürünün katılmadığı toplantılara başkanlık yapar.
- Kalite çemberlerin oluşturulması için gerekli ön hazırlık yapar ve çemberlerin çalışmalarını izler.
- Okul gelişimi ile elde edilen gelişmelerin okul çalışanlarına iletilmesini sağlar.
- Okul personelinin gerekli eğitimleri alabilmesi için yapılan hizmet içi kurslarına katılmalarını organize eder.

3- *Öğretmen*: Planlı okul gelişiminde okul öğretim kadrosunu temsil eder.Okul gelişimi basamakları içerisinde yapılacak her türlü çalışmanın planlanması, organizasyonu ve yürütülmesinden sorumludur.

- Seçtikleri Kalite Çemberlerini OGYE'de temsil ederler.

- Kalite çemberlerinin amaca yönelik olarak etkili bir şekilde planlarını uygulamalarında onlara rehberlik ve liderlik yapar.
 - Eğitim süresi ve eğitim sonrasında öğrencileri izlerler. Mezunların işe yerleştirilmesine veya kendi işlerini kurmalarına rehberlik ederler. Ayrıca okula bulunan İşe Yerleştirme ve İzleme Çemberinde görev yaparlar.
 - Kalite çemberleri'nin planladıkları çalışmaları gerçekleştirmeleri için gerekli organizasyonu sağlarlar.
 - Sanayi sektörleri ile işbirliği ve koordinasyonu sağlarlar.
 - Kalite çemberleri'nin planlamalarındaki zamanlamayı izlerler.
- 4- *Rehber Öğretmen* : Okul-Veli ,Okul-Çevre işbirliğinin gerçekleştirilmesi ve öğrenci başarısının artırılması çalışmalarına rehberlik ve danışmalık ederler.
- Öğrenci başarısının artırılmasına yönelik çalışmalara rehberlik ve danışmanlık eder.
 - Kalite çemberleri'nin etkinliğinin ve verimliliğini artırıcı uygulamaların düzenlenmesinde rol alır.
- 5- *Destek Personeli*: Okul çevresini, binasını, fiziki kaynaklarını, ekipmanlarının güvenliğini, düzenini, temizliğini ve etkili kullanımını sağlar.
- Okul-Çevre temizliğini ve güvenliğine yönelik çalışmaları düzenler ve yürütür.
 - Okul ekipmanlarının ve eşyalarının korunması, temizliği ve etkili kullanılması ile ilgili çalışmaları düzenler.
 - Okulun güvenliğine yönelik çalışmaların organizasyonunda rol alır.

- 6- *Veli* : Okul Çevre ve Okul-Veli işbirliğini geliştirirler.
- Okulun çevre ve veliler ile işbirliğinin gelişmesine yönelik çalışmalarda rol alır ve organize ederler.
 - Okulun fiziki kaynaklarının geliştirilmesine katkıda bulunurlar.
 - Okulun tanıtımı çalışmalarını organize ederler.
- 7- *Öğrenci* : Okul gelişimine yönelik çalışmalarda öğrencileri temsil ederler
- Öğrencilerini isteklerini, görüşlerini ve sorunlarını OGYE'ye iletirler.
 - Öğrencilerle yapılacak sosyal ve kültürel çalışmaları organize ederler.
- 8- *Okul Koruma Derneği Temsilcisi* : Okulun parasal kaynaklarının geliştirilmesine ve bu kaynağın en verimli şekilde kullanılmasına katılırlar.
- Bakanlık kanalıyla sağlanan ödeneklerin kullanımı için gerekli planlama yapar.
 - Elde edilen kaynakların kalite çemberlerinin yapacakları çalışmalarda kullanılmasını organize eder ve denetler.
- 9- *Okul Aile Birliği Temsilcisi* : Okul, Çevre ve okul, çevre işbirliğini geliştirir.
- Okulda sosyal yardımlaşma etkinliklerini düzenleyip yürütür.
 - Öğrenci başarısının artırılmasına yönelik yapılacak çalışmaların bütün velilere duyurulmasında ve veli desteğinin sağlanmasında rol alırlar.
- 10- *Üniversite Temsilcisi*: Okulun bulunduğu bölgedeki fakülte veya meslek yüksek okullarından bir temsilci OGYE'de yer alır.
- Yükseköğretimi OGYE'de temsil eder.
 - Okulun üniversite ile koordinasyonunu sağlar.

Okul Gelişimi Yönetimi Ekibinin Görev Tanımları ise şu şekilde sıralanmaktadır; (Çetinkaya ve Gülmez, 1999)

- OGYE, okul gelişimi planı sürecinin yönetimde okul topluluğunu temsil eder.
- Okulun gelirinin, okulun gelişimine en fazla katkıda bulunacak alanlarda kullanılabilmesi için planlama yapar
- Okul gelişimi planını hazırlar ve uygular.
- Okul gelişimi sürecinde yer alacak alt çalışma gruplarını (Kalite Çemberleri) kurar, rehberlik eder ve çalışmalarını izler.
- Okulun mevcut durumunun belirlenmesi için gerekli olan bilgileri toplar ve geliştirilmesine ihtiyaç duyulan çalışma alanlarını belirler.
- Diğer okullarla işbirliği içine girerek çalışmaların paylaşılmasını sağlar.
- Okul Gelişimi süreci ile ilgili olarak okul personelini, velileri ve öğrencileri bilgilendirir.
- İhtiyaç analizi yapabilmek için anketler uygular, görüşmeler yapar, anket ve görüşme formları hazırlar ve uygular ve değerlendirir.
- İhtiyaç Analizi ile belirlenen konular arasından, ilgili öğretim yılının okul gelişimi için öncelik taşıyanları belirler.
- Kalite Çemberlerinin planlama ve uygulamalarını organize eder ve Kalite çemberlerinin hazırladığı Çalışma Planlarını esas alarak okulun öğretim yılında uygulayacağı Yıllık Okul Gelişimi Planını hazırlar.
- Çalışma gruplarının gerçekleştirecekleri çalışmalarını koordine eder.
- Okul Gelişimi Planı doğrultusunda gerçekleştiren çalışmaların "Bicimlendirici Değerlendirilmesini" yapar ve alınan sonuçlar doğrultusunda plan üzerinde gerekli düzeltmeler yapar.

- Düzeltilmiş Okul Gelişimi Planı'nın öğretim yılı sonunda "Son Değerlendirme" sini yapar. Gerçekleştirilemeyen hedefler, nedenleri ile belirlenir ve değerlendirme sonuçlarını bir sonraki yılın gelişim planının hazırlamasında dikkate alınır.
- Okul Gelişimi Raporu'nun hazırlar. Raporu okul okul toplumunun bilgilerine sunar.
- Okul personelinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını belirler ve Bakanlık ilgili birimlerine bildirir.
- Okul Personelinin ihtiyaçlarına yönelik olarak okulda hizmetiçi eğitim çalışmalarının organizasyonunu yapar.

IV- KALİTE ÇEMBERLERİ VEYA KALİTE GELİŞTİRME EKİPLERİ

Kalite kontrol çemberleri, Toplam Kalite Kontrolü kavramını bütünleyen bir katılım yöntemi, bir takım çalışması olarak tanımlanabilir. Kalite Çemberleri, aslında 1950'li yıllarda Japon Endüstrisi tarafından Amerika'dan ithal edilmiş ve geliştirilmiş olan "yönetime katılan küçük çalışma grupları" nı nitelemek amacıyla kullanılmaktadır.

Japonya'da bu gruplara *Jishu Kanri* adı verilmektedir. *Jishu* "kendi" *Kanri* ise "yönetim-denetim" sözcüklerinin karşılığıdır. O halde bu gruplar "kendi kendini yöneten çalışma kümeleri" olarak adlandırılabilir. Hawthorne araştırmaları kalite çemberlerinin temelini oluşturur. Hawthorne araştırmaları küçük grupların etkinliğini inceleyen araştırmalardır. Elton MAYO'nun önderliğinde bir grup bilim adamı tarafından gerçekleştirilen deneylerde verimlilik ile işin fiziksel şartlarında yapılacak değişimler arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Yapılan bir dizi deney sonucunda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Ortaya çıkan en önemli sonuç, işletmelerin tek-